

Najít v Církvi skutečný domov

**biskup Jan Vokál
60 let**

Adalbert

měsíčník královéhradecké diecéze

9/2018 / ročník XXVIII / 29 Kč

10 Poutní místo Mariánská Hora

17 Po stopách biskupa Sobka

13 Historie Biskupského gymnázia v HK

22 Hrdinkou je pro mě zdravotní sestra

Pravá svoboda je plně zakotvena v Bohu

V září uplyne 400 let od narození prvního sídelního biskupa v Hradci Králové Matouše Ferdinanda Sobka z Bílenberka. A 25. září oslaví své **šedesáté narozeniny** současný pětadvacátý královéhradecký **biskup Mons. Jan Vokál**. Redakce Adalbertu si s ním při této příležitosti popovídala o jeho životě, víře, ale i dnešní společnosti a o tom, jak ji má Církev oslovit.

„Šedesátka se dnes považuje za jakýsi přechod ze středního do vyššího věku. O čem při té příležitosti přemýšlíte? Je už čas ohlížet se v životě zpátky?

Když při této příležitosti uvažuji o svém životě a ohlížím se zpět, jsem v první řadě vděčný Bohu za rodinu, ve které jsem vyrůstal, za dar víry, zdraví, vzdělání a kněžského povolání. Uvědomuji si, kolikrát jsem byl obdarován, aniž bych se o to přičinil. Vlastně si všechny ty dary ani uvědomit nedokážu, tolik jich bylo. V naší diecézi jsem se narodil a byl pokřtěn, zde jsem v dětství poprvé přijal rozhřešení od hříchů, Tělo Páně a byl jsem biřmován. Zde jsem jako ministrant po léta sloužil u oltáře. Zde zrálo moje povolání ke kněžství. Odsud jsem byl nucen utíkat do zahraničí, když jsem toužil po kněžství. Odešel jsem, abych se stal knězem, a po desítkách let mě svatý otec Benedikt XVI. poslal zpátky domů. Do země, kde jsem nesměl ani studovat na kněze, jsem se vrátil na svou biskupskou intronizaci. To vnímám až jako zázrak, něco, co se naprosto vymykalo všem mým představám.

S vděčností vzpomínám také na studentská léta v Praze, později na seminář v Římě, na studium bohosloví, na jáhenské svěcení v Německu, na kněžské svěcení z rukou svatého papeže Jana Pavla

II. v roce 1989, na léta jáhenské a kněžské praxe ve Spojených státech, na svoji službu při Svatém stolci, na biskupské svěcení před sedmi lety v Bazilice svatého Petra, následně převzetí úřadu hradeckého biskupa v katedrále Svatého Ducha a samozřejmě na těch krásných i těžkých, ale milostí Ducha Svatého naplněných sedm let v biskupském úřadě.

„... možná proto, že jsem byl v zahraničí zpočátku v těžké situaci a nejistotě, bylo pro mě snadnější přimknout se k Bohu a najít v Jeho Církvi skutečný domov.

Při tom všem nemohu necítit převelikou vděčnost Bohu, rodičům, kněžstvu, přátelům a všem lidem, kteří mi byli blízcí a pomáhali mi. Dnes tedy především děkuji Bohu a Panně Marii za tolik obdržených darů. Snažit se žít s Kristem není v tomto světě vždy nejsnadnější, ale je to jistě jediná správná cesta životem. Bez Boží pomoci bych to nikdy nedokázal a můj život by vypadal úplně jinak.

„Z čeho čerpáte sílu pro to, abyste se na této cestě udržel?

Z modlitby, ze svátostí, zejména častější svaté zpovědi a každodenního slavení Eucharistie. Považuji za velmi důležité, aby kněz sloužil Mši svatou každý den, zůstal věrný denní modlitbě Církve (breviáři). Již od kněžského svěcení se mi to daří, což je rovněž velký Boží dar související i s darem zdraví. Velikým pomocníkem je mi mariánská úcta, blízkost některých svatých, jako je svatý Damian de Veuster a blahoslavená Kateřina Emmerichová, jejichž symboly mám v biskupském znaku a kteří mi byli vždy oporou v kněžském povolání.

Veliké zázemí nacházím v pevném základě víry, který mi předali rodiče svým způsobem života, hlubokou a prostou zbožností. Víím, že se za mě dnes na věčnosti u Boha přimlouvají a nikdy neustávají ve svých modlitbách, které pro ně byly už za života tak samozřejmé. Naše modlitby a oběti za zemřelé jsou zase důležité pro vytvoření duchovních pout s těmi, kteří už zde mezi námi nejsou. I oni jsou Církvi, bez nich by naše společenství nebylo úplné. V kředu vyznáváme, že věříme ve „společenství svatých“. Měli bychom se do něho už nyní aktivně zapojovat, neboť jsme povoláni k tomu být už tady ve světě jeho součástí.

77 Mají to kněží a biskupové snazší, nebo naopak těžší?

Kněze pomazává Duch Svatý svojí božskou mocí a činí ho schopným jednat při udílení svátostí Kristovým jménem – hlásá radostnou zvěst Evangelia, odpouští hříchy, slaví Eucharistii. K tomu je třeba, aby kněz z těchto svátostí stále čerpal sílu a bez přestání prosil Boha za svěřený lid. V dnešní společnosti je tato služba mnohdy těžká, kněze rozptyluje a znejistuje přehršel informací, obecný strach z trvalých závazků, spojený s krizí rodin, často chybějícího vzoru otce a podobně. Společnost, které se daří příliš dobře, odsouvá Boha na vedlejší kolej, schází jí pokora a zejména modlitba. To službu kněží ve světě velmi ztěžuje. A není divu, že jistý druh sekularismu snadno proniká i mezi duchovní, jak často připomíná papež František. Někteří kněží jsou v důsledku toho laxní ve víře, nebo se naopak přimknou k jejímu rigidnímu

☛ V Koclířově s ostatky sv. Jana Pavla II.

„Máme tam Jendu Vokála, ten nám pomůže“

Otázka emigrace je velké téma. V době, kdy jsme žili v podmínkách totality, jsme věděli, že jsou lidé, kteří žijí ve svobodě, svobody si váží a snaží se tento dar využít co nejvíc pro pomoc druhým. Jejich svoboda se stávala pro nás v nesvobodě světlem naděje.

Pan biskup Jan přišel do Říma v roce 1983. Rozmnožil ve věčném městě řady našich emigrantů. Začal studovat na lateránské univerzitě v Římě a na kněžství se připravoval v české koleji v Nepomucenu. Co všechno tam prožíval, co mu jeho působení v Římě, v lůně univerzální církve dalo, to nám řekne jistě on sám, protože každý emigrant měl a má svou vlastní cestu. Pro žádného z nich to však nebylo jednoduché.

Pana biskupa Jana jsem osobně poznal, až když skončil totalitní režim a on, snad to byl rok 1990, přijel k nám do Čech. Vzpomínám, že to bylo na

církevní slavnosti v Jeníkově. Přijel jsem tam s panem arcibiskupem Otčenáškem a někdo mi řekl: „*Tamhle sedí Jenda Vokál.*“ Šel jsem k němu a představil se. Bylo to první setkání s ním naživo, a bylo to setkání přátelské. Vypovídalo i o tom, že jsme o sobě věděli, znali svá jména, i když jsme každý žili jinde. On v Římě a já v Hradci Králové. Vzpomínám také i na to, že když otec arcibiskup Otčenášek něco potřeboval zařídit v Římě na některém z vatikánských úřadů, řekl: „*Máme tam Jendu Vokála, ten nám pomůže. On ví, jak to zařídit, na koho se obrátit.*“

Když jsme v roce 1993 s vysokoškolskými studenty z Hradce Králové jeli na výlet do Říma, poprosil jsem otce Jana, aby nám pomohl sehnat lístky na generální audienci se Svatým otcem. Podařilo se to. Pro skupinu našich studentů bylo milým překvapením, když Svatý otec Jan Pavel II., tak jako jiné skupiny pozdravil jmenovitě i skupinu vysokoškoláků z Hradce

Králové. Radost z toho mezi mladými byla veliká. Uvědomil jsem si, že to byla zásluha dnes už našeho pana biskupa Jana. On totiž připravoval české texty Svatému otcí. Když byl svatý Jan Pavel II. na návštěvě u nás v Hradci Králové, byl to právě Mons. Jan Vokál, který patřil ve vatikánském týmu mezi nejbližší spolupracovníky této papežovy zahraniční cesty do Čech.

Pokaždé, když jsem přijel na návštěvu do Říma, zavolal jsem otcí Janovi a domluvili jsme setkání. Při jedné z takových návštěv jsem poněkud šprýmově řekl Janovi, že mám rád ryby, takové ty zvláštní mořské, kterým říkám „mořské potvory“. Pan biskup vzal auto a jeli jsme asi hodinu k moři a tam jsem si v restauraci mohl podle svých zálib vybrat z dostatečného množství mořských ryb. Zajímavé bylo na těchto setkáních i to, že otec Jan mohl vždycky přijít až večer po osmé hodině. Ve Vatikánu se pracuje s nějakou tou polední přestávkou až do pozdních

pojetí, aby se cítili jistější, a živou víru tak umrtvují. Oba extrémní postoje jsou nezdravé a Církvi škodí. Za stálou obnovu své víry a za větší pokoru se kněz musí denně modlit, trávit čas v usebrání před svatostánkem, vzývat Ducha Svatého, odevzdávat se Panně Marii a rozjímat při Růženci.

77 Co když Církev třeba i v důsledku těch extrémních postojů chybuje? Má ji křesťan v takových případech hlasitě kritizovat?

Žádnou z nesnází Církve nelze vyřešit bez modlitby, bez ducha Evangelia a bez přemýšlení o Slově Božím, o tom, jak velikou lásku nám Pán prokazuje ustanovením Eucharistie, skutečností, že život Církve, jejíž hlavou je On sám, svěruje do křehkých lidských rukou. Nejen do rukou papeže, biskupů a kněží, ale i do rukou každého pokřtěného. Nemám žádnou důvěru ve vnitřní kritiky Církve, kteří se nemodlí

a neklečí před svatostánkem. To není poctivé. Církev, která je svojí podstatou Boží, si nejprve musím zamilovat, abych pak mohl léčit její chyby a křehkosti.

77 Kde je Církev, kde je katolický kostel, kde je svatostánek, kde se křesťané modlí, tam jsem doma.

Nejde milovat Krista a pohrdat jeho Církvi. Pohrdat Církvi znamená i pohrdat sebou samým, neboť v jejím lůně jsme přijali křest a skrze ni se nám také dává Bůh poznat. Mnozí lidé v naší zemi nemají třeba i z historických důvodů rádi autority a chtějí hledat Boha sami, ale měli by si uvědomit, že Církvi dává autoritu Bůh, On je tou autoritou, kterou ztělesňuje Církev.

Možná proto, že jsem emigroval do zahraničí, abych se mohl stát knězem, možná proto, že jsem tam zpočátku byl v těžké situaci a nejistotě, pro mě bylo snadnější přimknout se k Bohu a najít v Jeho Církvi skutečný domov. Tehdy jsem se cítil díky Církvi doma v Římě i ve Spojených státech, jako bych vlastně ani nebyl v cizině. I dnes si toho všímám na zahraničních cestách. Kde je Církev, kde je katolický kostel, kde je svatostánek, kde se křesťané modlí, tam jsem doma.

Domnívám se, že nikdo v Církvi, ani papež není uchráněn zkoušek, křížů a krizí a chyb. Nejsme zde na zemi těch pár roků proto, abychom se tu zabydlovali, budovali nějaký ráj a vyhýbali se křížům. Jsme tu proto, abychom dosáhli spásy, kterou nám Pán skrze Církev nabízí, abychom zachránili duši svoji i druhých, abychom nebyli zavrženi a mohli se navěky společně radovat v Božím království.

odpoledních hodin. A navíc otec Jan byl sekretářem mimo jiné pana kardinála Corrada Bafilého, bývalého apoštolského nuncia v Německu. Pomáhal mu prožívat jeho důchodový odpočinek ve věčném městě. Jak říkával, mnoho od něho získal pro svou každodenní službu na státním sekretariátu ve Vatikánu.

Měli jsme spolu vždy o čem hovořit. Zajímalo se o to, jak tady žijeme, co se nám už po sametové revoluci podařilo uskutečnit a jaké máme plány do budoucna. Nikdy nás však nenapadlo, ani jednoho, ani druhého, že budeme za několik let spolupracovat ve vedení Královéhradecké diecéze. On jako sídelní biskup a já jako jeho generální vikář.

Čas emigrace byl jistě i pro našeho pana biskupa velkým darem, který ho povzbuzuje dodnes. Byl dlouhá léta v blízkosti papeže a sledoval jeho pastýřskou službu i jeho cestu ke svatosti. Vzpomínám, že mě ze své kanceláře v budově státního sekretariátu ukazoval okna Svatého otce, kde žil, pracoval, modlil se a kde i zemřel.

(Čas emigrace byl jistě i pro našeho pana biskupa velkým darem, který ho povzbuzuje dodnes.

Jistě by mohl vyprávět leckterý z našich biskupů, těch prvních polistopadových, ať už to byl pan kardinál Vlk, otec arcibiskup Graubner, biskup Liška, anebo i náš otec arcibiskup Otčenášek, jak jim vděčně a rád pomáhal zorientovat se ve vatikánských úřadech právě otec Jan Vokál.

Šedesát let je šedesát let. Je to ne už milé intermezzo, jak se dá nazvat padesátileté jubileum. Při šedesátce se totiž v našem životě něco láme. Člověk si s největší pravděpodobností může říci, že má za sebou víc jak polovinu života.

Přejeme panu biskupu Janovi, aby ve své šedesátce poděkoval Pánu Bohu za všechno, co od něho přijal. My, kteří s ním spolupracujeme a žijeme pod jeho pastýřským vedením, chceme toto přání ještě doladit tím, že si víc budeme vážit jeho služby diecézi a bude mu v jeho službě ještě víc pomáhat.

Mons. Josef Socha)

77 Jak tuto spásu nabízet dnešní společnosti? Stojí o ni vůbec?

Materiální hodnoty nikoho dlouhodobě neuspokojí. Neomezená svoboda lidem nestačí. Svoboda nesmí být zaměňována za neodpovědnost a libovůli vybrat si, jak budu například škodit sám sobě nebo žít na úkor druhých. Svoboda, stejně jako všechny jiné hodnoty, dává smysl a existuje jedině tehdy, když je plně zakotvena v Bohu. Ústavní zákony jednotlivých zemí ani přiložené deklarace lidských práv k ničemu dobrému nakonec nepovedou, pokud budou odtrženy od původce a strůjce těchto hodnot, od Boha. Někdy sleduji, jak se na evropských politických scénách všichni ohánějí svobodou a lidskými právy, přitom však odmítají základ všeho dobra, Pána Boha, a nepočítají s Ním. Hodnoty se pak pokříví, přestávají být hodnotami a začnou působit nové zlo, obrátí se proti svým původním cílům.

I svoboda v tomto pojetí pak člověka činí otrokem.

77 Není divu, že jistý druh sekularismu snadno proniká i mezi duchovní. Někteří kněží jsou v důsledku toho laxní ve víře, nebo se naopak přimknou k jejímu rigidnímu pojetí, aby se cítili jistější, a živou víru tak umrtvují.

77 Jak o tom má církev mluvit s nevěřícími?

Církev hlásá a předává radostnou zvěst Evangelia, svou podstatou je misijní. Kdo se setkal s Kristem a hoří láskou k Němu, nedokáže si tak převratnou událost nechat pro sebe. I beze slov se světlo Kristovy lásky šíří skrze Církev, skrze nás křesťany.

Nevěřící lidé mohou získat sympatie ke křesťanství v první řadě prostřednictvím příkladně žijících křesťanů. Skrze křesťany, kteří ve světě konkrétně slouží, nejen že o povolání ke službě mluví. Člověk je stvořen Boží láskou a po Boží lásce touží, nemůže bez ní žít. Nejprve lásku hledá, a když se sám zapojí do služby druhým, mnohdy s velikým překvapením odhalí, že i on je schopen lásku rozdávat, Boží lásku zprostředkovávat těm, kteří po ni prahnou ještě více. To ho učiní moudřejším, pokornějším a krásnějším, to ho může přivést přímo ke zdroji této lásky, k Bohu.

77 Jak konkrétně druhému ukázat, že to, co mu chybí, má hledat právě v Církvi?

Často si všímám zejména mezi mladými lidmi, že přes všechn životní spěch, přemíru možností, množství rozptylujících informací a technologií vždycky nakonec prahnou po pravdě, po spravedlnosti, po lásce, po věčnosti, po Bohu. To je příležitost pro každého křesťana včetně laiků, rodin a farních společenství. Všichni bychom měli mít na paměti, že příklad táhne daleko více než slova. Kristus se nevtělil proto, aby kázal, ale aby se obětoval za hříšníka, dal za něj svůj život. Teprve jeho konkrétní obět zpečetila vše, co učedníkům říkal.

I když média už z principu vyhledávají spíše zneklidňující, zlé zprávy, ve světě máme stále mnoho svatých hrdinů a skutečných svědků Boží lásky. Z velkých osobností jsou to všichni papežové, které jsem mohl za život poznat, ale nemusíme chodit do „velkého světa“. Stačí se podívat do nemocnic, do domovů důchodců, do rodin, kde se rodiče obětují pro výchovu dětí, kde lidé pečují o nemocné, o umírající a podobně. V naší diecézi máme hodně obětavých mužů a žen, pracovníků charity, ale třeba i menších soukromých projektů, jako je Domácí hospic Duha, na který bych rád v září vyhlásil mimořádnou sbírku. Ne z velkých slov, ale zde, z této služby se nejlépe pozná, kdo je živý článek Kristovy Církve.

Není tedy tolik potřebné moralizovat, převychovávat druhé slovy, soustředit se jen na kázání. Jakou hodnotu má přemoudré kázání někoho, kdo nemiluje? V první řadě je třeba sloužit druhým, mít rád člověka, přistupovat k němu s úctou, uvědomovat si, že před Bohem jsme všichni dlužníky za své hříchy a snažit se tento závazek splácet službou druhým. Je také třeba se stále modlit o světlo Ducha Svatého v každé konkrétní situaci. A právě o toto světlo pro všechny věřící i nevěřící v celé naší diecézi zvláště prosím při příležitosti svých kulatých narozenin. Takový dar si k němu přeji.

Chrám zasvěcené Matce Boží mě provázejí celým kněžským povoláním

Milí přátelé, bratři a sestry v Kristu, v neděli 10. června se na Svaté Hoře u Příbrami konala Hlavní pouť české církevní provincie při příležitosti 286. výročí korunovace milostné sošky Panny Marie svatohorské. Vrcholem pouti byla Mše svatá, kterou s přibližně tisícovkou poutníků slavili biskupové z diecézí české církevní provincie v čele s hlavním celebrantem panem kardinálem Dominikem Dukou. Pražský arcibiskup označil pouť jako návrat k tradici zdejšího putování za Pannou Marií, která byla přerušena právě náročnou komplexní obnovou tohoto významného poutního místa.

Svatou Horu mám velmi rád pro jedinečné spojení krásy a velkoleposti jejího chrámu s mariánskou úctou. Ta je ohromným pokladem Církve a mezi centry, která o její rozvoj v naší zemi dbají, má Svatá Hora výsadní postavení. Proto je pro mě vždy obohacením k chrámu Nanebevzetí Panny Marie vystoupat.

Letošní slavnost korunovace jsem prožil s pocitem vděčnosti všem, kteří se o toto vzácné místo starají, rozvíjejí je a obnovují. Jako diecézní biskup mám samozřejmě nejraději svůj domácí chrám, královéhradeckou katedrálu Svatého Ducha, a další kostely v naší diecézi, zmínit musím hlavně kostel Narození Panny Marie v Hlinsku, kde jsem vyrůstal a přijal první svátosti. Přesto se cítím být podivuhodně doma i ve všech dalších chrámech a mezi nimi mají zvláštní místo právě chrámy zasvěcené Matce Boží, jež mne provází celým kněžským povoláním.

Poutní chrám na Svaté Hoře je jeden z vůbec nejkrásnějších mariánských kostelů, které jsem navštívil, a to včetně zahraničních. Proto se do něho vždycky rád vracím. I zde jsem pro Vás, milí přátelé, vyprošoval Boží požehnání a mateřskou ochranu Panny Marie.

Srdečně Váš biskup + Jan)

